

Dnr. Af-2015/298789

Datum: 2015-09-29

Ert Dnr: S2015/2868/FST

Socialdepartementet

s.registrator@regeringskansliet.se

s.fst@regeringskansliet.se

Remissyttrande: Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd, SOU 2015:44

Sammanfattning

Förtydligande av krav i Socialtjänstlagen

- Arbetsförmedlingen har inga invändningar mot att det i Socialtjänstlagen införs förtydligande av kravet på den enskilde att i första hand själv tillgodose sina behov. Ett förtydligande av kraven är fördelaktigt ur individsynpunkt.
- Arbetsförmedlingen vill dock peka på att det finns signifikanta skillnader i bedömningen för rätt till arbetslöshetsersättning och försörjningsstöd. Ersättningsformerna kan inte likställas, då den ena är en försäkring och den andra är samhällets ansvar att trygga försörjningen för personer i en utsatt ekonomisk och/eller social situation. I det ljuset bör det vara tydligt att de personer som inte kan uppfylla de nya villkoren erbjuds insatser och aktiviteter utifrån individuella behov innan de aktualiseras hos Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen anser att de ändringar som skett i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd avseende sanktioner och som trädde i kraft den 1 mars 2015 inte har beaktats i tillräckligt hög grad i betänkandet. Vissa av de föreslagna villkoren för rätt till försörjningsstöd behöver därför förtydligas.
- Arbetsförmedlingens uppdrag idag omfattar inte uppföljning och kontroll avsedd att utgöra underlag för rätt till försörjningsstöd. Ett sådant uppdrag skiljer sig på ett markant sätt från huvuduppdraget att verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. En konsekvens av förslagen i betänkandet är att de framöver skulle kunna medföra en förändrad roll för Arbetsförmedlingen. Detta skulle också medföra ökade resursbehov för Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen

POSTADRESS: Hälsingegatan 38
113 99 Stockholm

Tel: 0771-600 000. | Fax: 08-508 801 99.
E-post: arbetsformedlingen@arbetsformedlingen.se
arbetsformedlingen.se

Tillgång genom direktåtkomst till vissa uppgifter hos Arbetsförmedlingen

- Arbetsförmedlingen har inga invändningar mot förslaget om att befintliga förordningar om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen och om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten kompletteras. Det är rimligt och arbetsbesparande om socialtjänsten får tillgång till uppgifter de behöver genom direktåtkomst.
- Arbetsförmedlingen anser emellertid att uppgifterna inte kan omfatta bedömning av aktivitetsrapport eftersom detta inte görs på det sätt som förutsätts i betänkandet. Några beslut om godkännanden av aktivitetsrapporter fattas inte av Arbetsförmedlingen. Aktivitetsrapporten som arbetslösa arbetssökande lämnar utgör för myndigheten ett av underlagen för bedömning av de arbetssökandes behov av stöd och sökaktivitetens effektivitet.
- Arbetsförmedlingen anser också att det bör förtydligas hur underlagen från Arbetsförmedlingen ska värderas och bedömas inför beslut om försörjningsstöd. Det bör också uppmärksammas att beslut och information hos Arbetsförmedlingen om den enskilde kan ändras utifrån omprövning och rättelse.
- En konsekvens av förslaget är att uppgifterna kan behöva kompletteras och analyseras vilket skulle leda till ett förändrat uppdrag och ökad arbetsbelastning för myndigheten.

7.1 Krav på den som ansöker om ekonomiskt bistånd

Arbetsförmedlingen har inga invändningar mot förslaget om att det i Socialtjänstlagen införs förtydliganden av det i lagen redan befintliga kravet på den enskilde att i första hand själv tillgodose sina behov. Kraven, att den som är arbetsför och oförhindrad att arbeta, även i fråga om försörjningsstöd, ska vara skyldig att vara aktivt arbetssökande, anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen och även i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande, gäller i praktiken redan idag för en arbetslös som söker ekonomiskt bistånd. Ur individsynpunkt är det därför bra att kraven också formaliseras. Arbetsförmedlingen instämmer i att det utifrån förutsägbarhet och ett rättssäkerhetsperspektiv är viktigt att socialtjänstens klienter kan förutse vilka villkor som gäller för att beviljas försörjningsstöd.

Det är i grunden fördelaktigt att harmoniera villkor mellan arbetslöshetsförsäkringen och ekonomisk bistånd. Däremot kan inte ersättningsformerna likställas, då den ena är en försäkring och den andra är samhällets ansvar att trygga försörjningen för personer i en utsatt ekonomisk och/eller social situation. I det ljuset bör det vara tydligt att de personer som inte kan uppfylla de nya villkoren erbjuds insatser och aktiviteter utifrån individuella behov innan de aktualiseras hos Arbetsförmedlingen.

Förslaget innebär inte heller att kraven blir enhetliga för olika grupper av arbetssökande oberoende av ersättningsform. Det finns skillnader i hur rätten till arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning bedöms jämfört med rätten till försörjningsstöd. En arbetssökande kan också ha rätt till försörjningsstöd jämsides med de andra ersättningarna varför det kanske inte heller är av vikt att kraven är helt lika.

Av förslaget framgår att vid bedömningen av rätt till försörjningsstöd ska det kunna finnas godtagbara skäl för den sökande att inte stå till arbetsmarknadens förfogande. Detta är en skillnad från regelverket för arbetslöshetsförsäkring. Den som får eller begär arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet och av någon orsak är förhindrad kan inte få ersättning för den tiden. Sådana beslut fattas av arbetslöshetskassorna, inte av Arbetsförmedlingen. Den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program kan också bara få aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning sådana dagar som han eller hon deltagit i programmet. Det är Försäkringskassan som räknar ut och betalar ut dessa ersättningar.

Som en godtagbar orsak att inte vara aktivt arbetssökande anges i betänkandet deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program på heltid. Detta överensstämmer inte med regelverk för rätt till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning där det trots deltagandet i program kan finnas krav på aktivt arbetssökande. I betänkandet saknas också en diskussion om försörjningsstödet ska kompensera till exempel en deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program som på grund av misskötsel av arbetssökandet blivit avstängd från aktivitetsstöd viss tid, men som ändå alltså deltar i programmet. De ändringar som skett i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd avseende sanktioner och som trädde i kraft den 1 mars 2015 har inte i tillräckligt hög grad beaktats i betänkandet.

En konsekvens av förslaget är att det kan medföra önskemål från socialtjänsten om mer kontakt med arbetsförmedlingsenheterna för att diskutera den arbetssökandes situation, och vilka åtgärder som bör vidtas. Detta kan leda till en ökad arbetsbelastning för Arbetsförmedlingen. En samverkan mellan Arbetsförmedlingen och socialtjänsten är i många fall en förutsättning för att båda myndigheterna ska kunna genomföra sina uppdrag. Arbetsförmedlingens uppdrag idag omfattar dock inte uppföljning och kontroll avsedd att utgöra underlag för rätt till försörjningsstöd. Ett sådant uppdrag skulle markant skilja sig från huvuduppdraget att verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. Uppdraget skulle också medföra ökade resursbehov för Arbetsförmedlingen.

7.2 Tillgång till vissa uppgifter hos Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har inga invändningar mot förslaget om att befintliga förordningar om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen och om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten kompletteras. Det är rimligt och arbetsbesparande att socialtjänsten ska kunna få tillgång till uppgifter genom direktåtkomst. Arbetsförmedlingen anser emellertid att uppgifterna inte kan omfatta bedömning av aktivitetsrapport eftersom detta inte görs på det sätt som förutsätts i betänkandet. Av betänkandet framkommer att det finns en missuppfattning av aktivitetsrapporternas

handläggning på Arbetsförmedlingen. Några beslut om godkännanden av aktivitetsrapporter fattas inte av Arbetsförmedlingen. Aktivitetsrapporten som arbetslösa arbetssökande lämnar utgör för myndigheten ett av underlagen för bedömning av de arbetssökandes behov av stöd och sökaktivitetens effektivitet.

Det bör också förtydligas hur socialtjänsten ska värdera och bedöma uppgifter från Arbetsförmedlingen. Socialtjänsten behöver precisera hur och varför man har behov av informationen om den enskilde i sin värdering och bedömning av det ekonomiska biståndet. Detta för att skapa förutsägbarhet och rättssäkerhet för den enskilde i ärendet.

Beslut och information hos Arbetsförmedlingen om den enskilde kan också ändras utifrån omprövning och rättelse. Socialtjänsten bör vara medveten om denna möjlighet i sin bedömning och sanktioner för det ekonomiska biståndet.

Arbetsförmedlingen anser att utredningen med undantag från uppgiften om bedömning av aktivitetsrapporterna har gjort en bra avvägning av vilka uppgifter som får lämnas utifrån integritets- och effektivitetskrav. Ett begrepp som avser arbetsutbud, heltid/deltid, kan dock vara svårt att hantera. Den uppgift som finns hos Arbetsförmedlingen avser endast information om heltid eller deltid om den arbetssökande inte söker arbete på hela sitt arbetsutbud. Den uppgift som socialtjänsten sannolikt efterfrågar är dock, utifrån diskussionen i utredningen¹, vilken tidsomfattning den enskildes arbetssökande har.

Att socialtjänsten ska ha direktåtkomst till uppgifter hos Arbetsförmedlingen är ett bra förslag trots att det kräver en viss systemutveckling. Att socialtjänsten får direktåtkomst underlättar och effektiviserar informationsutbytet genom att det inte blir avhängigt av direkta kontakter mellan handläggare hos socialtjänsten och Arbetsförmedlingen.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Clas Olsson
Biträdande generaldirektör

Marie Linell-Persson
Direktör

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande generaldirektör Clas Olsson. Ärendet har föredragits av direktören för Förmedlingsavdelningen Marie Linell-Persson. I den slutliga handläggningen har enhetschef Åse-Marie Linderö och kvalificerad handläggare Marita Lemonaho deltagit.

---

¹ Sid. 226 och 229 Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd SOU 2015:44